

DYMLINGEN

Nr 1 2011 Årg 23

Historien möter framtiden i Boda kvarn

sidorna 4-6

På mitt sätt sett

Göran Dahlberg gör premiär som krönikör i Dymlingen. Läs om hans funderingar kring minnet och den mjukvara han vårdat så ömt i alla år.

sidan 15

Läs också om;
Fas 3 i Torshälla, sidan 8

Biljardsnickaren från Skebokvarn, sidan 9

Fler vinklar från Råbyhed, sidan 7

Gammaldags Malmköpings marknad på
sista sidan

Kunskap och utveckling i Strängnäs

För tredje gången genomförs nu den kurs som tidigare kallades ABC och som vi nu kallar Kunskap och Utveckling. Under 2011 hoppas vi att kretsarna i Sörmland genomför kurserna i sina kommuner. Strängnäs var först ut och där är kursen redan genomförd. Här berättar Bernt Jonsson om hur de gjorde i Strängnäs.

Varför kurs?

Syftet med kursen är att deltagarna ska få en bättre kunskap inom en rad ämnesområden som är viktiga för den som aktivt arbetar i en hembygdsförening.

Ja, varför ska vi ha en grundkurs i "Kunskap och utveckling för hembygdsfolk". Framförallt handlar kursen i steg 1 om den egna kommunen och kontakter som berör hembygdsföreningen i följande kommunala enheter.

Kommunens organisation:

- Kultur
- Plan- och bygg
- Arkiv
- Fritidssektorn
- Turism

Lokal press och media

Viktigt är att skapa kontakter, ömsesidiga kontakter, det är enklare att ringa någon som vi har namn och ansikte på.

Kontakt och kunskap

Det är också viktigt att lära sig om lagar inom plan- och bygg där hembygdsföreningen är remissinstans, arkivfrågor styrs också av viktiga lagar, vilken service ger biblioteken oss, utställningar får vi hjälp eller ska vi hjälpa.

Inom turism borde vi vara mer aktiva. Kulturturismen ökar, hur samarbetar vi med turistnäringen, vilka krav ställs för att vi ska satsa rätt? Skolan är också en viktig del, vilka vägar och kontakter ska användas. Vad kan vi inom hembygdsföreningen erbjuda skolan?

Om media är viktigt vad gör vi för att synas och hur?

Nutid och framtid

Att träffa nya ansikten från andra föreningar i kretsen och lära känna varandra är också stimulerande.

Vi avslutade vår kurs med att diskutera framtiden för hembygdsrörelsen. Vi är inte längre ett stenletande gäng. Hembygdsrörelsen ska möta den framtida utvecklingen med kunskap och stimulera till diskussioner. Därför är utbildningen ett måste.

Strängnäs Hembygdsrets kurs i "Kunskap och utveckling"

Strängnäsmodellen

Träffarna har varit sju stycken. Tre kvällar under hösten 2010 och fyra kvällar under vintern 2011.

Fortsättning på nästa sida

Innehåll

Kunskap och utveckling i Strängnäs	2
Sörmlandsbygden på export	3
Boda Kvarn	4-6
Årsmötet och utflykter	6
Den vindlande vägen mot kunskap	7
Meningsfull sysselsättning och betydelsefull hjälp	8
Möbelsnickaren Karl Anton Andersson från Skebokvarn	9
Hembygdens ABC	10
Pärla för frusna fingrar	10
Från Magasin till Museum	11
Årskrifter	12-13
Hembygdsförsäkringen	14
Bättre förr?	15
Gammaldags Malmköpings Marknad	16

DYMLINGEN NR 1 2011

Årgång 23
Södermanlands
hembygdsförbund

Redaktörer: Jennie Fornedal
Christel Comstedt

Ansvarig utgivare:

Jan Eric Rosenqvist

Manusstopp till nr 3/2011 är

15 september

Framsida; Boda kvarn, Östra Vingåker. Foto KGZ Fougstedt, 2010.

Distribueras till prenumeranter samt till styrelseledamöter i hembygdsföreningarna i Södermanlands län. Till anslutna föreningar i Stockholms län skickas tre ex. Upplaga 1 800 ex. Linderoths Tryckeri, Vingåker, mars 2011
ISSN 0349-86662

Södermanlands hembygdsförbunds kansli:

Jennie Fornedal och Christel Comstedt

Om vi inte svarar i telefonen, lämna ett meddelande eller mail.

Vi svarar så fort vi kan.

Adress: Behmbrogatan 20
611 32 Nyköping
Tel 0155-28 43 00
E-post: kansli@hembygd.d.se

Postgiro: 7 67 22 - 8
Bankgiro 619-1928

Hemsida: www.hembygd.d.se

Forts sidan 2

Hösten 2010:

- 1: Kommunens organisation och fritid.
- 2: Kulturenheten och Multeum.
- 3: Plan- och byggenheten.

Vintern 2011.

- 1: Kommunarkivet.
- 2: Lokalpressen Strängnäs Tidning.
- 3: Turistenheten.
- 4: Avslutande diskussionskväll om Hembygdsrörelsens framtid.

Nya tider och ny kunskap utvecklar hembygdsrörelsen och då måste vi möta utmaningarna med tillförsikt och kunskap.

BERNT JONSSON
VICE ORDF SÖDERMANLANDS
HEMBYGDSENFÖRBUND

Årsmöte den 7 maj

Safiren, Katrineholm

Frågan om att fastställa **nya stadgar** tas upp. Hör av dig om du inte sett förslaget.

Hedersplaketter delas ut till väl utvalda personer i länet.

Cristina Prytz kommer och pratar om sin forskning kring familjer i kronans tjänst under 1600-talet.

Efter mötet finns det möjlighet att besöka **Boda kvarn** och få se mer av det energi-projekt som bedrivs där. Vägbeskrivning kommer att finnas på Safiren.

Kom ihåg att anmäla deltagande före **den 15 april**.

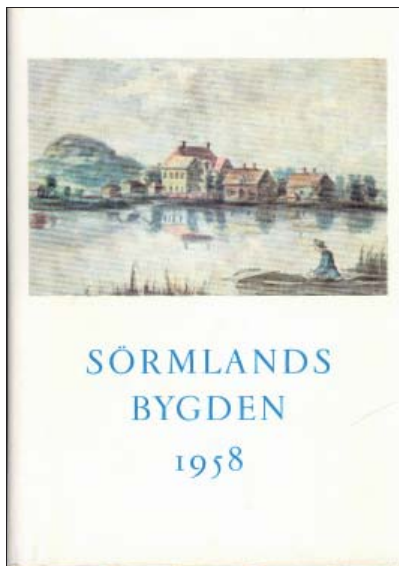
Deltagaravgiften är 200 kronor.

Tack för alla gåvor

Vi vill tacka alla medlemmar som skänkt gåvor till hembygdsförbundet.

Era insatser är mycket uppskattade och välkomna.

Sörmlandsbygden på export

en del av den 1958 årsbok om familjen Smedberg och Hånö.

Med fanns också ett brev från Anne Dunn där hon ger bakgrunden till sitt intresse. Hon berättar om hur Carl Gustav Smedberg kom till New York, gifte sig och bildade en amerikansk familj.

Släktens gemensamme anfader, Georg Magnus Smedberg, ägde Hånö och är begravd i Bälinge.

Släktskriften "Kith & Kin" började skrivas redan på 1920-talet. Alla i släkten som prenumererar på skriften bidrar till innehållet. Texterna handlar om släkten idag och om släktens historia. Tidningsklipp och fotografier utgör i regel en stor del av innehållet. Under rubriken "From the Archives" kommer artikeln ur Sörmlandsbygden 1958 att publiceras.

Sörmlandsbygden når nya läsare

Hånö. En gammal gård i atomkraftens tidevarv finns nu översatt till engelska och vi kan på allvar säga att vi exporterat Sörmlandsbygden till nya läsare. Till USA har vi exporterat Sörmlandsbygden eftersom USAs senat köpt boken av oss år efter år, men då i svensk version.

Under vintern har artikeln "Hånö. En gammal gård i atomkraftens tidevarv" av Ivar Schnell i Sörmlandsbygden 1958 översatts till engelska. Det hela började med ett brev från Diane Macgowan.

Anne Dunn har forskat sin anfader Carl Gustav Smedberg som emigrerat till Amerika 1812. Han var son till Georg Magnus Smedberg som ägde Hånö gods. Anne Dunn skriver ett nyhetsbrev för hennes familj som heter "Kith and Kin". Det är 90 personer i familjen som får nyheterna. Anne skulle vilje be Södermanlands Hembygdsförbund om tillåtelse att reproducera

Boda Kvarn

Från uttjänt kvarn till ett pilotprojekt för lagring av värmeenergi

Som hembygdsförening är vi en del av det levande samhället som bl.a. ska skapa broar mellan Dåtid - Nutid - Framtid.

På temat Energi ska jag i det följande presentera hur vi med Boda Kvarn som plattform försöker förverkliga dessa tre tidsepoker, hur pilotprojektet kommit till och slutligen Boda Kvarns roll som en träffpunkt för förnybar energi och speciellt då lagring av värme.

Dåtid

Boda Kvarn, med anor från 1600-talet ligger naturskönt vid ett vattenfall mellan två sjöar. Ägare är Claestorps Fideikommiss AB. När Östra Vingåkers hembygdsförening i mitten på 1990-talet tog över Boda Kvarn var byggnaderna i dåligt skick sedan kvarnen togs ur bruk på 1970-talet. Efter en genomgripande restaurering av kvarn och kvarnmagasin av föreningen, var lokalerna iordningställda att användas vid våra sommaraktiviteter. För att bevara kvarnmiljön har föreningen under 2010 ansökt om och fått bidrag från "Hus med historia" och har därmed ytterligare kunnat restaurera kvarnen. Vi kan nu demonstrera hur man för mer än 100 år sedan malde säd i kvarnen

driven av den gamla vattenturbinen. Fyra, fem gånger under sommarhalvåret brukar kvarnlaget mala säd på gammalt sätt, vilket det då finns möjlighet att följa.

Nutid

För drygt sex år sedan började Claestorp planera för att bygga ett nytt vattenkraftverk vid Boda Kvarn. Samtidigt hade vi i föreningen planer på att utveckla framförallt kvarnmagasinet med ökad tillgänglighet och bättre komfort.

När Claestorp placerade sin nya turbinhall som en tillbyggnad till magasinet, byggde vi om den gamla turbinhallen i magasinet till en mycket användbar service- och aktivitetslokal. Kvarn från det tidigare kraftverket, byggt 1908 och avställt 1940, finns det gamla ställverket. Genom att det nya kraftverket blivit integrerat i vår verksamhet kan man se direkt in i den nya turbinhallen. Närheten till kraftverket gör att man visuellt kan följa vattnet från dammluckor till utlopp och därigenom få en god uppfattning om hur dagens elproduktion via småskalig vattenkraft går till. Närvaron av det gamla ställverket ger också exempel på vilken teknikutveckling som skett på 100 år.

Framtid

Ganska snart efter det att kraftverket tagits i drift började vi diskutera hur de ouppvärmda lokalerna i magasinet skulle kunna utnyttjas en längre del av året. Eftersom den värme, som turbingeneratoren alstrade, måste ventileras bort fanns det överskottsvärme att utnyttja gratis. Problemet var att den överskottsvärme som alstras inte alltid passar behovet tidsmässigt, särskilt som värmebehovet uppstår enstaka dagar, men då med stor effekt. Vad vi behövde var att lagra värmeenergi ett antal dagar för att användas senare när ett större värmebehov uppstod.

Vår projektidé är att utnyttja en ny teknik i värmelagring, som ännu inte är etablerad men som befinner sig på utvecklingsstadiet.

Pilotprojekt

Från början var huvudsyftet med projektet att skapa ett värmesystem med värmelagring, som också kunde användas i demonstrationssyfte. Diskussioner med lokala företag och Katrineholms kommun ledde fram till lösningar där även Leader Gränslandet, Sörmlands Sparbank, Energimyndigheten, KTH (Kungliga Tekniska Högskolan) och IUC (Installatörernas Utbildningscentrum) involverades på olika sätt i projektet. Utveckling av projektet och framtagande av tekniska lösningar skedde i samarbete mellan hembygdsföreningen, ett lokalt företag och kommunen.

Projektet har därför successivt graderats upp till att bli ett pilotprojekt i praktisk tillämpning, där driften av värmelagringssystemet också kontinuerligt utvärderas under en längre tid för att få tillförlitliga resultat och erfarenheter från systemets förmåga att lagra värmeenergi.

Att koppla ihop återvinning av överskottsvärme med solfångare och lagra det i salttankar är mycket ovanligt. Anläggningen i Boda Kvarn är unik och den första i världen som testas och utvärderas praktiskt.

Värmelagringssystemet består av följande huvuddelar:

Värmepump i turbinhallen

Överskottsvärmen (25 – 40 grader) från generatoren uppgraderas av en värmepump till 50 grader och leds i rörledning till värmelagret på magasinssvinden.

Två solfångarsystem

Utöver överskottsvärme från kraftverket ingår också två olika solfångare (plana och vakuumrör) i värmelagringssystemet och som levererar minst 50-gradig solvärme till värmelagret. I utvärderingen av

hela systemet ingår också att jämföra de två olika solfångarsystemens förmåga att bidra till värmeförsörjningen under sen höst och tidig vår. Med solvärme blir konceptet mer generellt.

Värmelagret

Själva "hjärtat" i anläggningen är värmelagret som består av tio rostfria tankar, vilka vardera innehåller drygt 100 kg salt (Natriumacetatvatten-additiv) och är placerade i ett mycket välisolerat utrymme på magasinets vind. I varje tank finns en rörslinga på 100 m som växlar över gratisvärmen från kraftverket eller solfångarna till saltet. Här utnyttjas saltets höga smältvärme, d.v.s. den energi som behöver tillföras för att genomgå en fasändring från fast till flytande form.

Elcentral, DUC

För utvärdering av värmelagringssystemet finns ett 100-tal mätpunkter

placerade på olika ställen i anläggningen. De olika mätvärdena sammanförs i en DUC där de sparas innan de överförs till en dator. Elcentralen med DUC är placerad intill värmelagret på vinden.

Aerotemperar (värmefläktar)

Via rörledningar från värmelagret leds värme till aktuella lokaler, där värmen via aerotemperar överförs till luften i lokalerna.

Dator, bildskärm

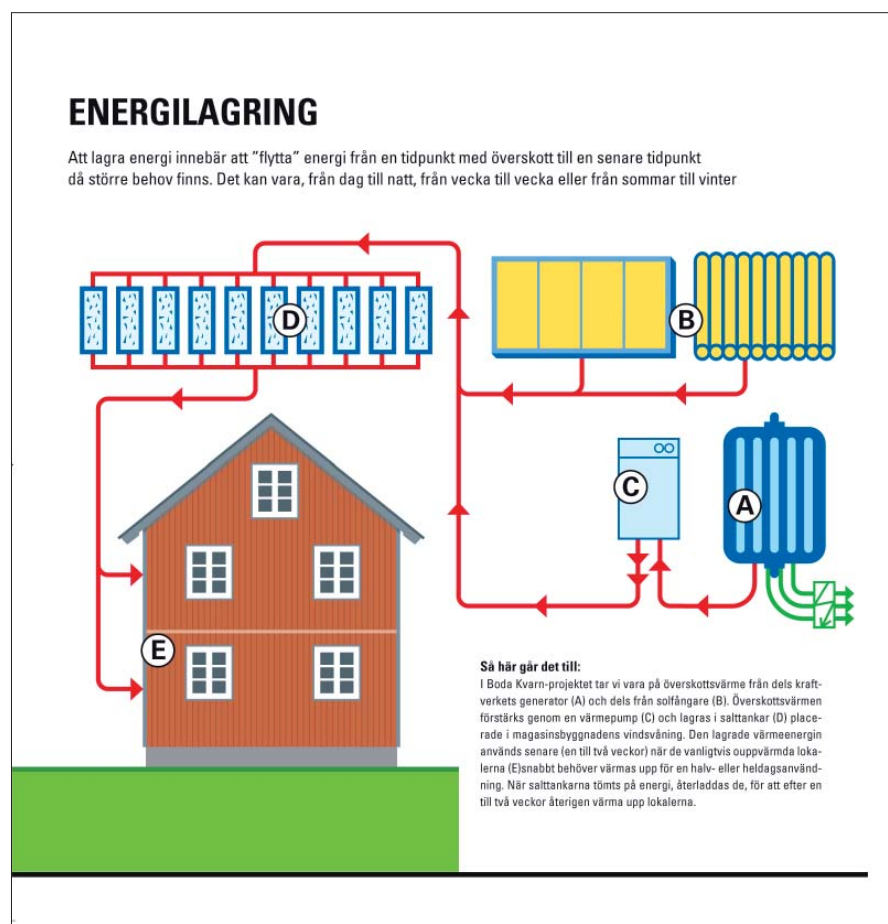
För att lagra alla uppmätta data och styra anläggningen, finns en dator, själva "hjärnan i anläggningen", och en bildskärm placerade i den nya service- och aktivitetslokalen i anslutning till kraftverket. Där kan besökare följa driften av hela systemprocessen och där genomförs också seminarier, utbildning och information om lagringsteknik och förnybar energi över huvud taget.

Sedan den 27 april 2010, då anläggningen invigdes, pågår utvärderingen av driften kontinuerligt fram till den 30 juni 2012, då hela projektet avslutas. Under den fortsatta projektiden ska tekniken följas upp så att vi kan göra de erforderliga modifieringar som kan behövas för att nå bästa resultat. Övergripande resultat kommer att ge en bild av hur relativt lågvärdig spillvärme kan uppgraderas, lagras över tiden och sedan användas vid behov.

Pilotprojektet är ett Leader-projekt och tillämplar ett trepartssamarbete mellan offentliga, privata och ideella aktörer. Finansierare till projektet är

- *Offentliga:* Leader Gränslandet, Energimyndigheten, Arbetsförmedlingen, Katrineholms kommun.

- *Privata:* Sörmlands Sparbank, ett antal företag i form av material och tjänster.
- *Ideella:* Östra Vingåkers Hembygdsförening, i form av ideellt arbete från ingenjörer och hantverkare.

Boda Kvarn fortsättning

Från besök av japaner till bröllop

Boda Kvarn sysslar inte bara med det nu pågående pilotprojektet. Under sommarhalvåret har vi vår huvudsakliga hembygdsverksamhet där, med kvällsunderhållning varje torsdagskväll som den mest omfattande. Andra större arrangemang är valborgsmässosfirande, Östra Vingåkers-dagen, uthyrning av Boda Kvarn till aktivitetsdagar för ideella föreningar eller till bröllop. Under år 2010 hade vi totalt 2700 registrerade besök, varav drygt en tredjedel är att hänföra till pilotprojektet.

Sedan anläggningen togs i drift har intresset för den ökat successivt, såväl från professionen som från allmänheten och vi har blivit uppmärksammade på olika sätt. Några exempel:

- *En månad efter invigningen besökte en delegation japaner vårt projekt. Besöket finns dokumenterat i vår film "Japaner besöker oss".*
- *I höstas hade vi en genomgång av anläggningen med Svenska Solgruppen med efterföljande seminarium.*
- *Boda Kvarn-projektet är uttaget att vara Katrineholms kommuns bidrag till Nordiska Ministerrådets tävling "Nordisk Energikommun 2011".*
- *Den 8 - 9 februari medverkade vi med vårt projekt i Jordbruksverkets konferens "Kreativ landsbygd 2011". Vårt projekt*

är nominerat bland ett av fem som ska utses till "Goda förebilder som lyckats".

- *Åtradalens Hembygds-krets från Halland har bokat en guidning av Boda Kvarn i början av augusti för ca 75 personer i samband med andra besök i trakten. De har läst om oss i Bygd & Natur 3/2010.*

Lagring av värme - en stor potential

Under arbetet med vårt projekt ser vi ett gryende intresse för lagring av värme och förnybar energi. I det energipolitiska beslut som Riksdagen tog i maj 2009 lyfter man också fram satsningar på förnybar energi och energieffektivisering. Men lagring av energi nämns inte trots den stora potential som finns, särskilt när det gäller förnybara energikällor. Ta solen som exempel. Som värmekälla är den enorm, problemet är att den ger som mest värme på sommaren då behovet är som lägst. För det behövs lagringssystem där man säsongslagrar värme från sommar till vinter. Kan man få fram sådana system finns mycket att vinna framförallt miljömässigt. Idag sker en stor andel av bostadsuppvärmningen i Sverige med direktel som skulle kunna ersättas med lagrad värmeenergi. Det är här fråga om storleksordningen 20 TWh, motsvarande en tredjedel av vad kärnkraftsverken producerar per år.

Med en potential av den storleksordningen borde det finnas incitament för statsmakten att sätta ned foten och verkligen satsa på forskning och utveckling av tekniska system, som skulle leda till att solvärme kan lagras från sommar till vinter och därmed reducera Sveriges elbehov väsentligt under de kallaste perioderna under vintern.

Det pratas mycket om energiomställningar efter de beslut som fattades 2009, men hittills har det mesta stannat vid prat. Med det värmelagrings-system vi byggt och nu tagit i drift har vi en anläggning som efter utvärdering ger oss svar på hur småskalig lagring av värme i verkligheten fungerar och vilka resultat som uppnås.

BENGT OLSSON

ORDFÖRANDE I ÖSTRA VINGÅKERS
HEMBYGDSFÖRENING

Fotografier av KGZ Fougstedt. Nedan Bengt Olsson med salta tankar. Föreg sida Kurt Mokvist och Risto Kuosmanen installerar kylningen för systemet. Foldern på föregående sida visar ett schema över energilagringssystemet

Besök Boda Kvarn den 7 maj

Efter hembygdsförbundets årsmöte i Katrineholm finns möjlighet för alla som är intresserade att besöka Boda Kvarn.

Filmen "Japaner besöker oss" visas för alla som är intresserade. Det finns också möjlighet att bli guidad och att få se och veta mer om detta spännande projekt.

Vägbeskrivning distribueras på årsmötet.

Den vindlande vägen mot kunskap

Mer om soldaten Lind som avrättades vi Råbyhed

Alerta och nyfikna släktforskare, som utnyttjar de möjligheter internet erbjuder, upptäcker ibland nya fakta som förändrar vår historia. I Gillberga-Lista hembygdsförening trodde vi länge att soldaten Erik Lind avlidit på grund av "förgiftning". Det var en sanning med modifikation, som det brukar heta.

Den förträfflige förre fanjunkaren Evert Wahlberg, som spårade upp alla knektar i Södermanlands Regemente för tidsperioden 1682-1901, delade villigt med sig av sina gedigna kunskaper till bl.a. hembygdsföreningar. Men ibland blev det fel, och inte undra på det eftersom han i sina forskningar dokumenterade 18 400 soldater!

Eric Lind går igen i Dymlingen

I årsboken Gillberga-Lista Bygdeberättelser 1999 fick vi efterhand publicera Wahlbergs dokument om de knektar som bott inom våra båda socknar. I 1999 års utgåva hade vi hunnit fram till "Soldatrote nr 793 Berga" i Lista. Totalt tillhörde 16 soldater denna rote under perioden 1686-1905 och om den trettonde (sic) soldaten stod att läsa:

"Eric Lind, född i Torshälla 9/4 1798. Anställdes 1/9 1823. Längd 169 cm. Inflyttade från Gillberga 1823. År 1835 häktad på länshäktet i Nyköping. Kasserad och avförd ur regementets rullor 14/3 1836. Dog samma år av förgiftning."

Tyvärr blev det aldrig tillfälle att fråga Evert Wahlberg om omständigheterna kring denna dödsorsak. I samma årsbok hade vi en artikel om att han avlidit i juni 1999 efter en längre tids sjukdom.

"Avrättningsplats på Råbyhed med en spännande historia" var rubriken på en artikel av Jan Lindeberg i Dymlingen nr 3-4 i föl. Den handlade om hur ovan nämnde degraderade soldat Lind halshöggs vid denna plats nära Gröndals trafikplats vid E20 väster om Eskilstuna den 21 juni 1836, drygt tre månader efter det han "kasserats" från Södermanlands Regemente. Lind fick sona sitt straff i samma "kommun" där han fötts 38 år tidigare. Avrättningsplatsen är belägen i Torshällas västligaste utmarker, på gränsen till Tumbo socken.

Släkt- och hembygdsforskning

Uppgiften att Erik Lind dog av "förgiftning" var i någon mening korrekt, men endast indirekt... Sanningen var ju att han genom förgiftning försökt mörda hustrun, den tolv år äldre Anna Maria f. Westergren, i maskopi med sin älskarinna, änkan Christina Fyrberg Hallén. De försökte inte bara en gång utan två gånger, i november och december 1832.

Denna tragiska sanning uppenbarades för oss tack vare släktforskarna Ingrid och Claes Gustafson i Stockholm, som hittade vår hembygdsförenings hemsida på internet och tog en första kontakt via e-post. En sommardag 2007 kom de på besök och det blev kulmen på en längre tids sökande efter Ingrids rötter i Gillberga-Lista. För oss i hembygdsföreningens torpinventeringsgrupp blev det också en mycket intressant och minnesrik dag.

Tack vare Jan Lindebergs lokalhistoriska efterforskningar och guidning kunde vi besöka avrättningsplatsen på Råbyhed. Därefter bar det av till den mycket otillgängliga grunden efter Berga Soldattorp Nr 793 i Lista. Ingrid och Claes fick också tillfälle att besöka "Skräd-

dare Lindqvists stuga" i Gillberga, där hennes förfader Anders Gustaf en gång bodde och verkade. Båda platserna är dokumenterade av vår inventeringsgrupp och också markerade med skyltar.

De efterlevande och överlevande

Anders Gustaf var 13 år när fadern Erik Lind avrättades. "Han tog sig efternamnet Lindqvist, blev skräddare och förblev bygden trogen hela sitt liv." Det skriver Ingrid Gustafson i ett utförligt kapitel i Gillberga-Lista Bygdeberättelser 2007/08, som varmt rekommenderas för den som vill veta mer om detta lokalhistoriska ödesdrama. Anders Gustaf hade en lillasyster, den fyra år yngre Anna-Stina, men hur hennes fortsatta liv gestaltades är okänt.

Anna Maria – hustrun som Lind och hans älskarinna försökte mörda – bodde kvar vid soldattorpet eller i dess närhet fram till 1855, då hon flyttade till fattighuset i Lista socken, beläget strax intill Lista kyrka. Där dog hon två år senare, 71 år gammal.

Även änkan Christina Fyrberg Hallén – medskyldig till giftmordförsöket – dömdes till döden genom halshuggning, men blev benådad och fick dödsstraffet omvandlat till livstids fängelse på "Norra Correctionsanstalten" i Stockholm. Tolv år senare släpptes hon ut därifrån tack vare en nådeansökan från den välkände entreprenören, industrimannen och prästsonen Theofron Munktel i Eskilstuna. I hans hushåll fick hon tjänst som piga. Av Ingrid Gustafsons släktforskning framgår att den arma kvinnans dotter Anna Sara Hallén redan tjänade som piga hos Munktel. Kanske det var hon som övertalade sin arbetsgivare att vädja om nåd för den en gång dödsdömda modern?

Meningsfull sysselsättning och betydelsefull hjälp

- FAS 3 för hembygdsföreningarna

Torshälla Hembygdsförening S:t Olof Gille har under större delen av 2010 haft möjlighet till extra hjälp i verksamheten. Alla som finns inom föreningslivet vet att i princip allt arbete enbart fungerar genom frivillighet från medlemmar och intresserade. Det gör att större arbeten ofta blir ogjorda eller tar väldigt lång tid därför att medlemmarnas tid och ork inte räcker till.

Genom regeringens satsning på den arbetsmarknadsåtgärd som kallas FAS 3, som riktar sig till de som under lång tid varit borta från arbetslivet och som nu har svårt att hitta bra sysselsättning, har S:t Olofs gille haft en fantastisk hjälp. FAS 3 innebär att arbetsgivaren inte har något som helst arbetsgivaransvar, allt sådant står Arbetsförmedlingen för. Dessutom står samma myndighet för lönen. Vi har inte några kostnader, förutom små saker som t ex arbetskläder, dessutom får föreningen en intäkt för varje dag som avtalet gäller. Denna intäkt betalas ut även om den placerade personen har semester eller är frånvarande på grund av sjukdom.

Självklart finns det krav på den organisation eller företag som tar emot en person från FAS 3 gruppen. Det är att det ska finna en ansvarig arbetsledare och att personen erbjudas en meningsfull sysselsättning. Den som tar på sig rollen som arbetsledare har självklart en stor roll i hur arbetet fungerar och också det viktiga ansvaret att personerna trivs och känner sig välkomna.

S:t Olofs gille anmälde till arbetsförmedlingen under vårvintern att vi önskade en person som var trädgårdsintresserad. Föreningen har en stor tomt som hade fått växa alldeles för fritt under några år och för att bättre kunna utnyttja denna oas behövdes ett ordentligt röjningsarbete. Vi fick då en man som visade sig vara alldeles utmärkt. När sommaren alla bestyr var över ändrades hans arbetsuppgifter till att modernisera förteckningen av allt som finns i vårt stora och omfattande museum. Även detta arbete görs med rätt känsla för föremålen och dess historia.

Senare under våren 2010 önskade föreningen ytterligare en person från FAS 3, någon som skulle arbeta med att digitalisera och modernisera föreningens historiska arbete. Det omfattar skrifter, glasplåtar, gårdsförteckningar med gårdens historia och mycket mer. Föreningen fick då en mycket kompetent och duktig kvinna. Hon har under sin tid i S:t

Olofs Gille tillfört mycket tekniskt kunnande vilket varit till stor nytta.

Föreningen har förlängt båda dessa "anställningar" under resans gång och just nu har vi ett avtal som gäller fram till hösten 2011, vilket vi är mycket tacksamma för. Mycket arbete finns att göra på en hembygdsgård som vi alla vill ska fungera. Den ska berätta sin historia men också kunna användas för forskning och även vara en del i nutiden.

De två personer som nu snart funnits med i vår verksamhet i ett år har under den tiden blivit omtyckta medarbetare bland de aktiva i föreningen. Vi tror också att de förstår att det arbetsuppgifter de utför är mycket viktiga för S:t Olofs Gille och att utan deras arbetsinsats skulle inte en lika bra verksamhet kunna bedrivas. Detta är ett vinnar vinnar projekt.

IHA FRYKMAN, ÄLDERMAN
JAN-ERIK KLING, VICE ÄLDERMAN
TORSHÄLLA HBF S:T OLOFS GILLE

Möbelsnickaren Karl Anton Andersson från Skebokvarn

Karl Anton föddes 20 november 1866 i stugan Skansen i Skebokvarn. Fadern var skraddaren Johan Fredrik Andersson, född i Flens förs. Modern var Maria Christina Ersdotter, född i Helgesta förs. Anton var tredje barnet, alla pojkar, en syster föddes 1870. I början 1880-talet byggdes Enbacken ett stenkast från Skansen, och familjen flyttade dit.

Anton blev snickare, kanske fick han sin utbildning i Mellösa där han bodde ett år, i övre tonåren, hos snickaren Lars Erik Andersson i Mellösa By. 1887 gjorde han sin militärtjänst som snickare på Pontonjärregementet på Kungsholmen i Stockholm. Anton blev sedan kvar i Stockholm till november 1890, och bodde då på Norrmalmstorg 10. Han stod skriven där som snickare, men det finns ingen uppgift om var han arbetade. Kanske var det hos snickarmästaren Fredrik Ulrik Aspengren på Norrmalmstorg, Aspengren kallades även "Biljardsnickaren".

Biljardsnickaren

År 1890 återvände Anton till hemmet på Enbacken. Där, eller därifrån, bedrev han sin snickeri-verksamhet till 1896. Då gifte han sig med Edla Charlotta Andersson. De bodde några år som nygifta i Hyltinge, men kom tillbaks till Enbacken och fick tre barn. Han anställde då lärningen Karl Emil, som även bodde på Enbacken.

1904 köpte Anton och Edla den avstyckade fastigheten Strömmen 1:1 om 5000 kv.m, på vilken den gamla kvarnbyggnaden i Skebokvarn låg. Där byggde han deras bostad, och inrättade sitt snickeri.

Men familjelyckan blev kort. 1 oktober samma år avled Edla på Flens lasarett. I bouppteckningen efter Edla värderades fastigheten till 4 187 kronor.

Ensam med tre små barn skaffade Anton en hushållerska. Eva Charlotta Svensson, född 1876 i banvaktarstugan nr 21 i Mellösa. De gifte sig 1908. Samma år fick de två barn, första i januari, andra i december. Snickeriet växte och Anton fick en kompanjon. Men samarbetet knakade. Anton sålde fastigheten och företaget till ett nybildat AB 1911. Samma år hade han köpt fastigheten Aspö 1:3, Aspösund kallad. Där byggde han boningshus och ladugård. På sensommaren samma år flyttade familjen dit, som vuxit till fyra gemensamma barn, plus de tidigare tre. I det nya hemmet föddes ytterligare tre barn.

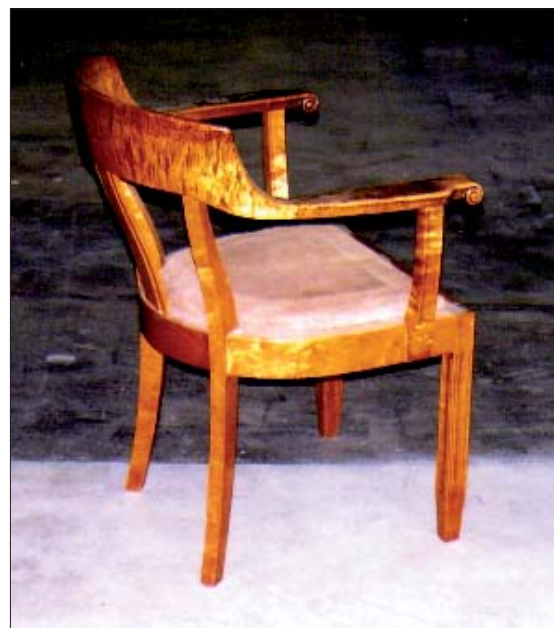
Anton fortsatte med snickeri, vid sidan av gårdsskötseln. De flesta snickerierna gjordes på plats hos respektive beställare. Tyvärr finns nästan inget dokumenterat. Det jag vet har jag fått veta genom min mor, och Antons yngste son i första äktenskapet, genom kusin Solveig Annsberg. Sonen var Martin Andersson i Sparreholm, död 1983, den ende av barnen som blev

kvar i trakterna. Kvar i släktens förvar finns ett skåp hos mig från omkring 1890, enligt uppgift hans gesällprov, ett skrivbord med stol, samt två karmstolar. Därutöver finns predikstolen i Hyltinge kyrka, tillverkad 1902. Utöver detta skall han ha tillverkat flera biljardbord, både i Sörmland och i Stockholm. Om dessa vet jag inget. Kanske byggdes de i Aspengrens namn, om det var där han arbetat när han bodde i Stockholm. Anton Andersson avled på Aspösund 1918, änkan Eva sålde Aspösund och flyttade några år senare med sina sju barn till Stockholmstrakten.

Finns det någonstans kännedom om Antons möbelsnickarier, lösa, fasta, eller biljardbord, är jag väldigt tacksam om jag kan få kännedom dessa.

MAURITZ HENRIKSSON
VALLAVÄGEN 105
136 41 HANDEN
E-POST GUBBEN.MAURITZ@TELIA.COM

Bilder av Antons snickerier. Ovan en predikstol och nedan en karmstol. Foto MH

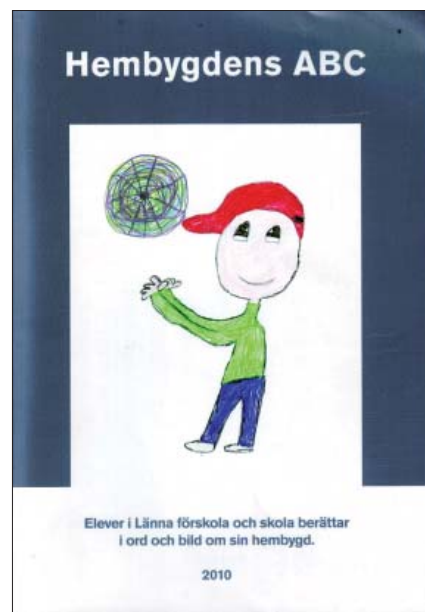

Hembygdens ABC

Sedan flera år driver Bokförlaget Axplock detta projekt. Egentligen säger titeln allt om detta projekt. Man bör kanske tillägga att projektet som resulterar i en bok sker i samarbete med skola, hembygdsförening och näringsliv och andra intresserade. Årskurs 6 i skolan passar bra eftersom det då ingår i läroplanen. Avsikten är att barnen, ur barnets perspektiv skall skriva och rita om sin hembygd i form av en ABC-bok. Här kan barnens fantasi baserad på fakta ge en intressant bild av hembygden.

Fakta hämtas från hembygden och genom att man skall hitta på något på alla bokstäver ökas kraven och fantasin och kreativiteten får härja fritt. De flesta uppgifter som görs i skolan kastas ju tyvärr bort, men här får man efter att materialet sammanställts en riktig bok som produceras av Bokförlaget Axplock.

Boken ingår i förlagets ordinarie sortiment och förlaget tillhandahåller högklassigt fyrfärgstryck och professionell layout och allt bistånd som kan behövas. Resultatet blir som sagt en liten bok som verkligen blir ett minne för livet. Tänk själv att efter 40 år hitta boken i hyllan och slå upp och visa barn och barnbarn: 'Den här teckningen gjorde jag när jag

var 13', eller 'det här skrev jag när jag gick i skolan'. Ambitionen är således att materialet skall vara ur barnets perspektiv och jag kan lova att resultatet blir otroligt rolig läsning.

Globaliseringen och internationaliseringen gör oss mer benägna att känna till vår hembygd. Här kan hembygdsföreningen och andra få direktkontakt med kommande generationer på ett nytt och kreativt sätt. För sedan barnen ta över innehållet uppstår en otrolig slutprodukt som varar.

Bokförlaget Axplock grundades 1982 av Olle Axelsson i Källvik utanför Vagnhärad och har numera sitt säte i Strängnäs. www.axplock.se

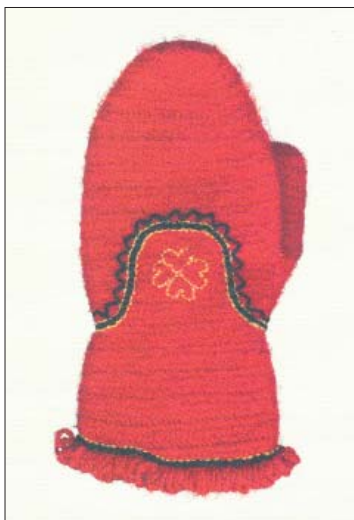
Vi hoppas på nya trevliga kontakter. Detta är kul!

HANS RICHTER
FÖRLÄGGARE

Pärla för frusna fingrar

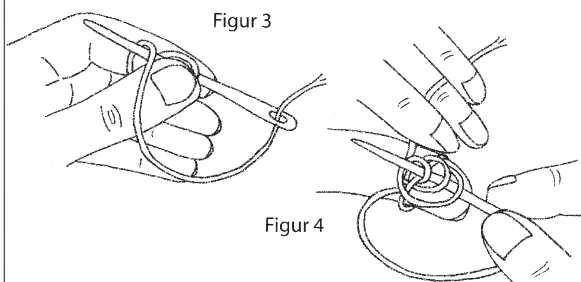
Jag hoppas att våren verkligen gör sig påmind när du läser detta. Efter två vintrar av kyla, snö och is i mängder längtar i alla fall jag efter värmen.

Till och med geggamojan i barnens kläder kommer att vara helt okej för min del. Men jag känner att det verkligen är dags att sluta frysa nu. "Det finns inget dåligt väder, bara dåliga kläder" brukar det väl heta

när det är som värst ute. Nu är det dags att se till att ha riktiga kläder inför nästa vinter. Det är inget att dra på som jag ser det.

Jag har bestämt mig för att ännu en gång försöka lära mig nålbindning. Jag har försökt när jag var yngre och mamma gick en kurs i nålbindning. De platta nålarna finns nog kvar någonstans och de färgade yllegarnet gör mig alltid sugen på att göra något, vad som helst, bara jag får välja ut några färger att arbeta med. Den största utmaningen är alltid att vända alla beskrivningar baklänges så att det passar min vänsterhänta läggning.

Genom att följa Lille-Mor Bomans beskrivning och Anita Uppström-Anderssons teckningar i Sörmlandsbygden 2011 hoppas jag kunna lära mig att göra den färgglada vante som pryder bokens omslag. I boken beskrivs flera vantar från länet. De är vantar från Näshtulta, Varsta och Vad. **Frågan är vilken vante ska du göra i år?**

JF

Från Magasin till Museum

Vid ett möte i Åkers Folkets Hus den 12 maj 1986 bildades Åkers hembygdsförening. Bakgrunden var att några entusiaster under flera år arbetat för att skapa ett Bruks- och hembygdsmuseum. AB Åkers Styckebruks dåvarande vd, Ebbe Sundberg, var positiv till idén och trodde att bruket skulle kunna hjälpa till med en lämplig lokal. Han ställde dock som krav att en hembygdsförening skulle bildas för att svara för museet och föremålen.

Därmed firar Åkers hembygdsförening i år 25 år. Detta uppmärksammar vi med att ge ut vår egen historia i bokform. Boken har fått namnet *Från Magasin till Museum - 25 år med Åkers hembygdsförening*. Titeln anspelar på att mycket av vår förenings verksamhet kretsar runt vårt museum och att byggnaden som vi disponerar för vårt museum en gång byggdes som magasin. Detta var i slutet av 1700-talet och i magasinet förvarades salt, kött och spannmål som bruksarbetarna kunde hämta ut genom att betala med en pollett. Polletterna hade olika valörer och var del av bruksarbetarens lön.

Mycket har hänt under föreningens 25 år. En del av detta finns bevarat i minnet hos dem som var med, men

Bokens framsida visar magasinet som blev museum. Foto Pehr Bengtsson

en hel del har redan fallit i mer eller mindre glömska. Många händelser återfinns i tidningsartiklar, på bilder och i protokoll. Andra händelser ansågs inte vara värda att nedteckna eller spara eller så har de som varit med lämnat oss. Mot bakgrund av detta kom diskussioner upp om att vår historia skulle dokumenteras inför föreningens 25-årsjubileum. I början av 2008 konkretiserades planerna, en planeringen i tid gjordes och arbetet började så smått komma igång på flera tåter. I korta berättelser har vi samlat en del av det som skett. Det har inte alltid varit någon lätt uppgift och det finns inte någon möjlighet att ta med allt och säkert har något som borde ha varit med glömts bort eller inte kommit fram.

I några av de inledande kapitlen beskrivs arbetet med museet, även dansbanan som byggdes upp i Engelska Parken får ett kortare kapitel. Boken har 14 kapitel och är på 85 sidor. Berättelserna kompletteras av ett 60-tal bilder.

I bokens första kapitel får vi veta att det funnits en föregångare till nu-

varande förening. Den föreningen bildades redan 1928 men kom under 1950-talet att föra en alltmer tynande tillvara och föreningen lades definitivt ned 1959 varvid återstående ekonomiska medel överlämnades till Åkers Orienteringsklubb. Om denna vår föregångare kan man läsa i Sörmlandsbygden av år 1931 och 1932. I artikeln från 1932 beklagar dåvarande ordförande Torsten Zetterquist att föreningen blivit mer exklusiv än vad som var tänkt. Han skriver så här: "En hembygdsrörelse borde ha förutsättningar att bli en folkörelse, tycker man. Det ser emellertid ut, som om en sådan i våra dagar måste offra åt det moderna nöjeslivets tingeltangel". Hur ser vi på detta nu, 80 år senare?"

Föreningen är värd för Sörmlands hembygdsförbunds årsmöte 25 april 1987. Dagen avslutades med visning av gamla bruksområdet och en vandring i Engelska parken. Foto Harry Lindblad

Boken släpptes i samband med föreningens årsmöte den 15 mars. Den kan köpas vid Åkers hembygdsförenings museum och kostar 120 kronor. Den kan även beställas från bokförlaget Axplock – ISBN 978-91-85385-86-7 www.axplock.se

PEHR BENGTSSON
ORDF. ÅKERS HEMBYGDSFÖRENING

ÅRSSKRIFTER

Nytt om Gammalt

Esbjörn Blåpannas Gille, Årsskrift 2010
240x170 mm, 32 sidor
Gunvor Carlsson, 016-35 46 47
www.blapanna.se

Familjen Lindberg i Bagarstugan, Skogsvårdsstyrelsen på Augustendal, Råby-Rekarnes starke man och allt i allo, Branden på Vargholmen, Nyckeln till himmelriket hittades på vinden, mm.

Årsskrift 2011

Flens hembygdsförening
A5-format, 12 sidor
tfn 0157-135 24
www.flenshbf.se

Handkvarnens och logens historia, med mera.

Frustunabygden

Årgång 11, 2010, Frustuna hembygdsförening
A5-format, 64 sidor
Sten Eriksson, 0158-103 04
www.hembygd.se/sodermanland/frustuna
Från Skansen till Frönäs, När kosacker red genom Gnesta, Bryggeriholmen, Gnestahöjdens första hyreshus, Tänk om... och mycket mera.

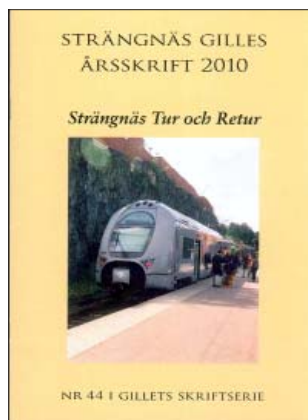
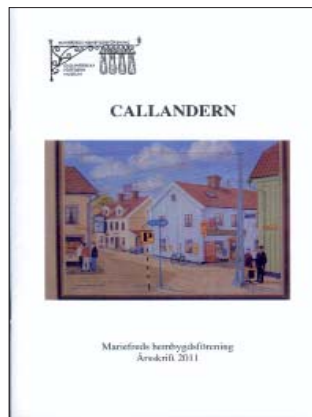
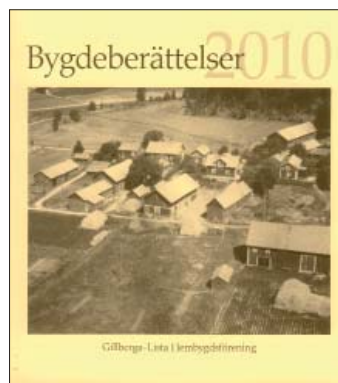
Bygdeberättelser 2010

Gillberga-Lista hembygdsförening
205x230 mm, 96 sidor
Birgitta Larsson, 016-603 22
www.gillberga-lista.nu

I släktforskningens kölvatten, En odalgärning i Näshulta och Gillberga, Magla – ett sörmländskt styvbarn, Nålbindning ett ålderdomligt hantverk, Lista gård från 1800-talet till 1920-talet, mm.

Årsskrift 2010

Högsjö Kulturmiljöförening
A5-format, 16 sidor
tfn 0151-45567, kontakt 070-679 52 73
hogsjo.kultur@telia.com
www.hogsjo.kultur@telia.com
Årets tema "bränder i Högsjö". Även glimtar ur vår verksamhet under året.

Callandern

Mariefreds hembygdsförening, Årsskrift 2010
A5-format, 36 sidor
Lennart Schweitz, 0159-122 24
www.hembygd.se/sodermanland/mariefred
Telegrafan, Trekampen 1964, Från fattigstuga till äldreboende, Kronobränneriet.

Krönikan

Runtuna-Lids hembygdsförenings sock-enblad 2009-2010
Årgång 13
210x220 mm, 64 sidor
Anita Sederström, 0155-24 10 85
anita.runtuna@allt2.se
Stora Lundby – gård i Lid, Svista – gård i Lid, Svista såg – torp i Lid, Elias Taxi, Droskägaren Göran Sandberg, Ture Lindbloms verser, Lite mynthistoria, När en nidvisa härjade i Runtuna, m m.

Årsskrift 2010, nr 5

Råby-Rönö hembygdsförening
A4-format, 12 sidor
Kurt Nordström, 0155-24 15 90
www.hembygd.se/sodermanland/rabyrono
Skola, pensionat och elektrifiering, Runstenar i Råby, Erikslunds historia från nutid – 1688, mm.

Anden och handen

Årsskrift 2011, Sköldinge-Valla-Lerbo hembygdsförening
A5-format, 36 sidor
Hans Bergh 0151-66 01 08
www.hembygd.se/sodermanland/skoldinge-lerbo
Martin Johnsson – urmakare o uppfinnare, Hembygds museet på Dufweholms herrgård, Selma Lagerlöf i Sköldinge, mm.

Årsskrift

Stallarholmens hembygdsförening
A5-format, 24 sidor
Sven G Nilsson, 0152-430 00
www.hembygdstallarholmen.com
info@hembygdstallarholmen.com
Årskrönika 2010, Från statardräng till pendlare, Hemvårdarinnan i Toresund, När soldaten Säll gick till Kungs och mycket mer.

ÅRSSKRIFTER

Stigtomtabygden dec 2010

Stigtomtaortens hembygdsförening
A5-format, 4 sidor
Margareta Granat, 0155-22 72 14
Barbro och Gösta Sandberg berättar,
mm.

Strängnäs tur och retur

Årsskrift 2010, Strängnäs Gilles hembygdsförening
A5-format, 24 sidor
Agneta Berg-Wahlstedt och Alf Wahlstedt
www.hembygd.se/sodermanland/strangnas
När järnvägen kom till stan, Svealandsbanan ett lyft för Strängnäs, Arga pendlare mötte SJ med mera.

S:t Olof, nr 4 2010

Årgång 20
Medlemsblad för Torshälla hembygdsförening
A5-format, 16 sidor
Iha Frykman, 016-35 81 39
torshalla.hbf@eskilstuna.se
Mer uppgifter om gården nr 16, Gården nr 20, Mormorstäppans växter, Bygd i förvandling, mm.

S:t Olof, nr 1 2011

Årgång 21
Information och kontakt som ovan
Gården nr 116 A, Torshälla tidning, Mormorstäppans växter, Vi tar bussen, Torshälla i fokus mm

Tunabygden

Årsskrift 2010 för Tuna hembygdsförening
Årgång 28
A5-format, 64 sidor
Inger Carnelius, 0155- 57122
www.hembygd.se/sodermanland/tuna
Vårtalet 2010 – Ulf Zettersten, Liv och verksamhet på Berga-Tuna, Båtsmantorpet Timmergata, Om knektar och båtsmän i Tuna, Börje Sturfält – biografi, Svaltaskolan dansar, m m.

Sockenmagasinet

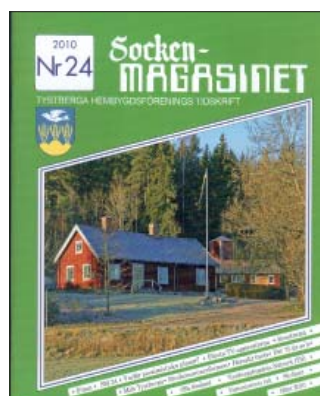
Tystberga hembygdsförening
240*210 mm, 40 sidor
Göran Dahlberg, 0155-26 06 83
www.hembygd.se/sodermanland/tystberga

Varför så pessimistiska planer? Tystbergas första TV-apparater, Scouterna, Mitt Tystberga – minnen med mersmak, Storkommunreformen, Hemskt brott, mm.

Torpgrunden nr 4 2010

Tidsskrift för Öja-Västermo hembygdsförening
A5-format, 24 sidor
Eric Andersson, 016-600 60
www.hembygd.se/sodermanland/oja-vastermo
Julfirande på Landet, Ensam mamma med femton barn, Georg Gustavsson berättar, mm.

Torpgrunden nr 1 2011

Tidsskrift för Öja-Västermo hembygdsförening
Kontakter och övrig information som ovan
Vängsö by, Ingrid Sköld – flickan som blev rotfast i Öja, Stig och Maj-Lis i Malmberga, mm.

Årsskrift 2010

Österåkers hembygdsförening
A5-format, 48 sidor
Arne Westberg, 0151-340 26
www.enebyhouse.se/hbf/

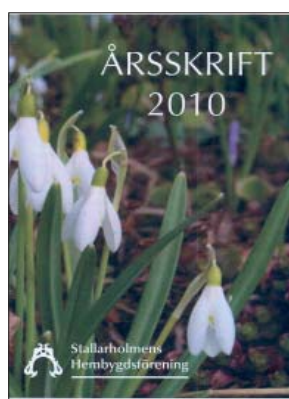
Måsen – en sann naturberättelse, En ynglings levnadsöden, Martin Ohlsson från Jöns Ollas i Blomsterhult, Ingrapers dräng, Trolleken, Ättersta by, Österåkers sockenråd, mm.

Årsskrift 2010

24:e årgången, Ärla-Stenkvista hembygdsförening
A5-format, 40 sidor
Rolf Gustafsson, 016-770 07
rolf.h.gustafsson@hotmail.com
www.hembygd.se/sodermanland/arlastenkvista
Skolorna i Stenkvista och Ärla, Skoltidningar, En skolplansch berättar, Vår bygd i tidningen mm

Vårt Östra Vingåker 2011

Östra Vinåkers hembygdsförening
A5-format, 54 sidor
Hembygdsföreningen, 0150-527 18
www.hembygd.se/sodermanland/ostravingaker
Sjönammets Näsnaren, OK Bjälken, Den fjärde nyckeln, Nölle hedrad, Storbranden vid Forssa, Karlslundsskräddarna och mycket mera.

HEMBYGD SFÖRSÄKRINGEN

Sveriges Hembygdsförbund

OLYCKSFALLSFÖRSÄKRINGEN

En olycksfallsförsäkring ingår i grundförsäkringen.

För att omfattas av grundförsäkringen måste föreningen vara medlem i Sveriges Hembygdsförbund. Medlemskapet tecknas genom respektive regionalt hembygdsförbund.

- Olycksfallsförsäkringen omfattar alla som utför ett uppdrag åt föreningen och gör det ideellt. Försäkringen gäller också till och från uppdraget.
- Olycksfallsförsäkringen omfattar också besökare på föreningens egna arrangemang. Den gäller däremot inte till och från arrangemanget.
- Är föreningen bara hyresvärd och någon annan privatperson eller förening hyrt hembygdsgården gäller inte olycksfallsförsäkringen om någon blir skadad. I dessa fall kan ansvarsförsäkringen bli aktuell om skadan orsakats av föreningens försumlighet och föreningen bedöms enligt skadeståndslagen vara vållande till skadan.
- Olycksfallsförsäkringen gäller för läke-, tandskade- och resekostnader samt invaliditet och dödsfall.

Förlorad arbetsförtjänst ersätts inte. Läkarevård måste sökas i samband med olycksfallet.

Motsvarande försäkring kan tecknas för anställda som arbetar högst 16 timmar per vecka. Premien är 100 kr per person och år.

Arbetar personen 17 timmar eller mer per vecka tecknas försäkring hos IDEA/FORA.

SYSTEMATISKT BRANDSKYDDSARBETE

Alla fastighetsägare eller nyttjanderättshavare, privatpersoner, företag och föreningar, är skyldiga att förebygga, hindra eller begränsa skador till följd av brand. Föreningarna gör det genom att inventerar riskerna, förebygga med brandsläckare/larm och utarbetar en handlingsberedskap i händelse av brand.

Ett informations- och arbetsmaterial som underlättar arbetet kan gratis beställas från försäkringskansliet.

FÖRSÄKRINGSVILLKOR

Det finns nya uppdaterade villkor att ladda ner från hemsidan, www.hembygd.se. Villkoren kan också beställas från försäkringskansliet. I villkoren finns en rad säkerhetsföreskrifter som är viktigt att känna till innan skadan inträffat. Skadeersättningsreglerna kan också vara intressanta att känna till.

KUNDOMBUDSMAN

Är en förening missnöjd med sin skadeersättning skall man i första hand vända sig till skaderegleraren. Är man fortfarande missnöjd kan man vända sig till kundombudsmannen, Lars Svanå på 035-15 23 30 eller kundombudsman@halland.lansforsakringar.se. Han gör då en helt egen prövning av ärendet.

PÅMINNELSER

Det finns fortfarande bidrag att ansöka om för de föreningar som vill förbättra sin säkerhet.

Den uppdaterade försäkringsteckningen måste skickas in även om försäkringsbehovet är oförändrat.

Har ni frågor kontakta försäkringskansliet!

Hembygdsförsäkringen,
Östra Långgatan 30A
432 41 Varberg
hembygd sforsakringen@hembygd.se
tfn 0200-22 00 55

Om du kommer från Bettna, Björkvik, Vråfolket, Katrineholm-Stora Malm, Lunda, Stallarholmen, Stigtomta, Turinge-Taxinge, Vagnhärad eller Västra Vingåkers hembygdsföreningar.

Sträck på dig och var stolt!

Det är ni som förnyat er försäkring under 2010. Om du tillhör en annan förening kan det vara hög tid att se över hur ni är försäkrade. Definitionen för kategori ett och två hus är förändrad. Det är slöseri att betala premier för en försäkring som inte gäller när olyckan är framme, lika illa som att år efter år betala för mycket i premie. Om det var länge sedan ni fastställde beloppsförsäkringen så kan det vara hög tid att justera den också.

På mitt sätt sett

Bättre förr?

Alla håller nog med om att allt inte var bättre förr. Men en sak var bättre då, nämligen minnet. Man kan alltid skylla på att minnet är så till bredden (hjässan!) fyllt att det tar tid att ta fram det efterfrågade. I datorsammanhang lär det hänga på indexeringen, en form av strukturering och sammanhang.

När jag till exempel ska gå och handla så brukar jag komma ihåg tre saker utan inköpslista. I bästa fall klarar jag fyra men då i något strukturerat sammanhang. Om jag till exempel ska köpa filmjolk, juice, flingor och två paket jäst så tänker jag mig frukostbordet. Problemet är jästen men då tänker jag mig att inte äta ensam utan ha en gäst.

Efter sju upplevda decennier har mycket samlats på hårddisken som man brukar jämföra hjärnan med. Den lär inte vara särskilt hård utan borde kallas mjukvara där den skvalpar runt i kraniet. Hjärnan lär likna en grå massa och om något försvinner så brukar det just vara i den grå massan. Lyckligtvis brukar man komma ihåg det roliga och lustiga. Man drabbas inte av minnesförlost för det man kan minnas för lust?

Glömt är glömt

Som intresserad av foto har jag tagit hand om avlidna släktingars fotoalbum. Där finns oftast fina porträtt tagna i ateljé och väl bevarade. Nackdelen är oftast att ingen vet vem personen är, när det togs och knappast var. Tänk om någon tänkt

på att skriva upp dessa uppgifter på baksidan? Men de har väl tänkt som jag och alla andra - det där kommer jag väl ihåg. Jodå, ända tills man glömt och då är det för sent. Jag har i alla fall gjort en insats. Jag har visat gamla foton för några äldre släktingar och en del har vi klarat ut. Synd bara att jag inte gjort det tidigare innan jag själv börjar bli bland de äldsta kvarvarande i slakten. Så sätt igång. Man kan ha ganska trevligt vid sådana träffar när man identifierar släktingar och skriver upp vad man kommer fram till med blyerts (skadar minst) på baksidan.

Spara ska vi göra

Förvaring är ett stort problem för många, och inte bara för föreningar och foton. Skriver man med bläck på baksidan, sätter ihop flera foton med gem eller klammer och placerar i olämpliga plastfickor har man gjort de flesta fel man kan göra. Jo, man kan förstås också klistra upp dem på billigt kontorspapper med olämpligt klistert, stoppa ner i en plastkasse och slänga upp på vinden med omväxlande kallt och varmt klimat. "Jag har scannat in alla foton och bränt in på CD-skivor som ska hålla 100 år" säger någon. Skivan håller kanske så länge men finns det apparater som kan läsa CD-skivor om 100 år.

Proveniens

Förr sa' man att en bild säger mer än tusen ord. Det håller jag inte med om, särskilt inte nu när bilderna så lätt kan manipuleras. I stället anser jag att en bild utan ord inte säger någonting! På samma sätt säger ett

verktyg ingenting annat än att det exempelvis är en rubank. Men om man får veta att den använts eller kanske till och med tillverkats av byggmästare N N när han byggde ett särskilt hus blir det intressant. Proveniens kallas det med ett finare ord. I vår förening tog vi emot en snickarlåda med allehanda verktyg från en avliden byggmästare. Med hjälp av hans bror lyckades vi både få veta vad verktygen kallades, vad de användes till och i vissa fall vem som gjort dem. Sammanhanget gör samlingen än mer intressant när man kan snickra ihop en historia kring den.

Rensa minnet

Vår förening har flera gånger välviligt blivit erbjuden att överta verktyg, foton och annat lokalthistoriskt material från dödsbon eller från någon som ska flytta till mindre lägenhet. Vi tar gärna emot det men med förbehållet (skriftligt) att vi får göra vad vi vill med det skänkta, även göra oss av med det. Risken är annars att man förbinder sig att putsa rubanken och smörja knäpphärveln för evig tid och binda upp efterkommande föreningsstyrelser att ordna förvaring. Förmodar att många föreningar inte längre aktivt samlar prylar. Lokalerna börjar bli överfyllda. Bättre är att ordna upp det man har och skänka bort eller slänga det man inte har användning för.

Tänk om man kunde göra det samma i den ovan nämnda egna hårddisken/mjukvaran!

GÖRAN DAHLBERG

Begränsad eftersändning.
Vid definitiv eftersändning återsänds
försändelsen med nya adressen på baksidan

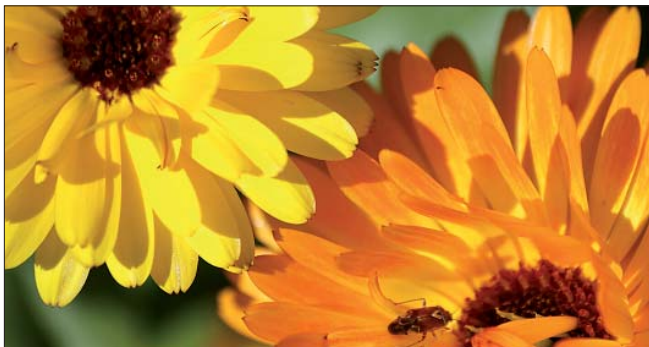
Avsändare: Södermanlands hembygdsförbund
Behmbrogatan 20, 611 32 Nyköping

Gammaldags Malmköpings Marknad Lördagen den 28 maj

Hembygdsförbundet firar sin 80-årsdag

Generalsekreterare Jan Nordwall högtidstalar. Han finns även kvar en stund under dagen och kommer dessutom att hålla ett kortare föredrag under dagen.

En liten minnesresa genom de 80 åren kommer att finnas tillsammans med tankar om hembygdsrörelsen i framtiden.

Trädgårdsglädje

Ett övergripande tema för årets marknad är Trädgårdsglädje. På marknaden kommer bland annat trädgårdsamatörer och professionella odlare att ha produkter till försäljning. Hembygdsförbundet kommer tillsammans med Hemslöjdsföreningen och Sörmlands museum också att följa temat.

Vi kommer att ha en tävling för både trädgårdsentusiaster och amatörer. En utställning med skolplanscher och flera föreläsningar på trädgårdstema.

Händernas kunskap

Hos hemslöjden är verksamheten mer handgriplig och du kan få prova att göra något av de trädgårdsföremål som man jobbar med under dagen.

Hus med historia

Hus med Historia är aktuellt i år också och museets byggnadsvårdsvagn deltar som vanligt. Kom med dina frågor så kan du få en antikvarisk syn på vad du bör göra och hur.

Foto; 3 bilder
av Göran
Dahlberg och
en bild av
KGZ Foug-
stedt.
På bilden ovan
Jan Nordwall
och bild tv
Margareta
Elg.

Sörmlandsbygden 2011

Träffa författarna i årets Sörmlandsbygden och gå på en kort föreläsning kring några av artiklarna i boken. Tillfälle till diskussion och frågor kommer naturligtvis att finnas. Se till att du får din bok signerad.

Hovskolan är på plats

Museets arkeologer kommer i år igen. Ta med föremålet du grävt fram i trädgården och se om de kan berätta om det för dig. Även Hertig Karls hovskola kommer att vara där och se till att hjälpa oss med vårt beteende.